
Inledning

Det verkar som om teknik betyder "yxa till" vilket språk man än utgår ifrån. På sanskrit heter till exempel timmerman *tāksan*. Teknik har naturligtvis många andra betydelser men det vi främst har tänkt på handlar om ett ändamålsenligt tillvägagångssätt när man utövar något. Ibland finns ett antytt motsatsförhållande mellan teknik och djupare förståelse eller känsla. Vi har för avsikt att tala om teknik som ett osentimentalt sätt att tillfredsställa önsknings genom att tillämpa kunskaper.

När man lyssnar till någon som talar eller när man läser en text krävs en speciell teknik för att man ska kunna uppfatta det som den talande eller skrivande menar. Återhållsamhet är en sådan teknisk aspekt. I sin artikel "Råd till läkaren vid den psykoanalytiska behandlingen" från 1912 framhåller Freud hur viktigt det är att man håller tillbaka sin längtan efter en röd tråd i sitt lyssnande.

Han sammanfattar detta med att man ska lyssna med en jämnt svävande uppmärksamhet och utgå från att det omedvetna fungerar som ett mottagande och tolkande organ till patientens fria associationer.

Wilfred Bion radikaliserar på sitt speciella sätt Freuds teknik från "Råd till läkaren..." i sin artikel från 1967: "Anteckningar om minne och begär". Bion hävdar på ett paradoxalt sätt att man ska frigöra sig från minne ("Minns inte gångna sessioner...") och begär ("Inga begär efter resultat, 'bot' eller ens förståelse får tillåtas sprida sig...").

Dessa två artiklar av Freud och Bion utgör hjärtat i denna utgåva av Divan.

Jurgen Reeder har bland annat Freud och Bion till utgångspunkt när han skriver sin artikel om hur man går från kunskap till kompetens. Ett av de budskap han framför är att man måste lämna sin teoretiska kunskap bakom sig för att kunna tillämpa sin teknik i det psykoanalytiska arbetet.

Vi tyckte oss alltså finna en tendens hos Freud och Bion som handlade om återhållsamhet. Historiskt finns detta fokuserat i begreppet *epoché*, som ursprungligen användes av skeptikerna i betydelsen "återhållande av omdöme". Till att börja med för att man i varje situation bör tänka sig för och lugna ned sig med omdömen och senare för att man bör avstå från omdömen om den yttre världen över huvud taget, med tanke på vilken bräcklig grund sinnesakttagelse, minne och hörsägen erbjuder.

Edmund Husserl tog upp termen för att beteckna ett liknande avstående från all tidigare kunskap om de psykiska fenomenens objekt eller ursprung. Han menade att man skulle sätta parentes kring de tidigare kunskaperna för att få fram en djupare kunskap.

Här finns alltså en klar beröringspunkt mellan psykoanalys och fenomenologi både med tanke på när de båda disciplinerna grundades och med tanke på innehållet.

För att vidare belysa detta bad vi ett antal initierade personer att läsa de båda artiklarna av Freud och Bion och bjöd in dem till en diskussion. Denna diskussion spelade vi in och vi redovisar huvudlinjerna av den i samtalet om "intentionalitet, avskuggning och återhållsamhet". Diskussionen handlar om

---

---

två delvis sammanlänkade problem; dels sambandet mellan fenomenologi och psykoanalys och dels om innehållet i artiklarna.

Christian Nilsson redovisar i en Diwanism sina efterforskningar om Brentanos påverkan på Freud som den framgår av den unge Sigmunds brevväxling med gymnasiekamraten Eduard Silberstein. Detta är en upplysande kommentar till Freuds utrepade påstående att han var avvisande till filosofiska spekulationer.

Andra synpunkter på teknik i en mer vid bemärkelse finns representerade i Carl-Johan Malmberg text om ridning. Att det fordrar mycket tolkande av både ryttare och häst för att ett verkligt samspel ska komma till stånd förstår man när man läser hans mycket personliga beskrivning om hur man utvecklas som ryttare.

Clarence Crafoord funderar i sin Diwanism om teknikens under – lagom till vår introduktion på nätet (www.divan.nu) – kring frågan om kommunikation och avstånd. Tidigare använde en del människor kortvågsradio till att skapa eller överbygga

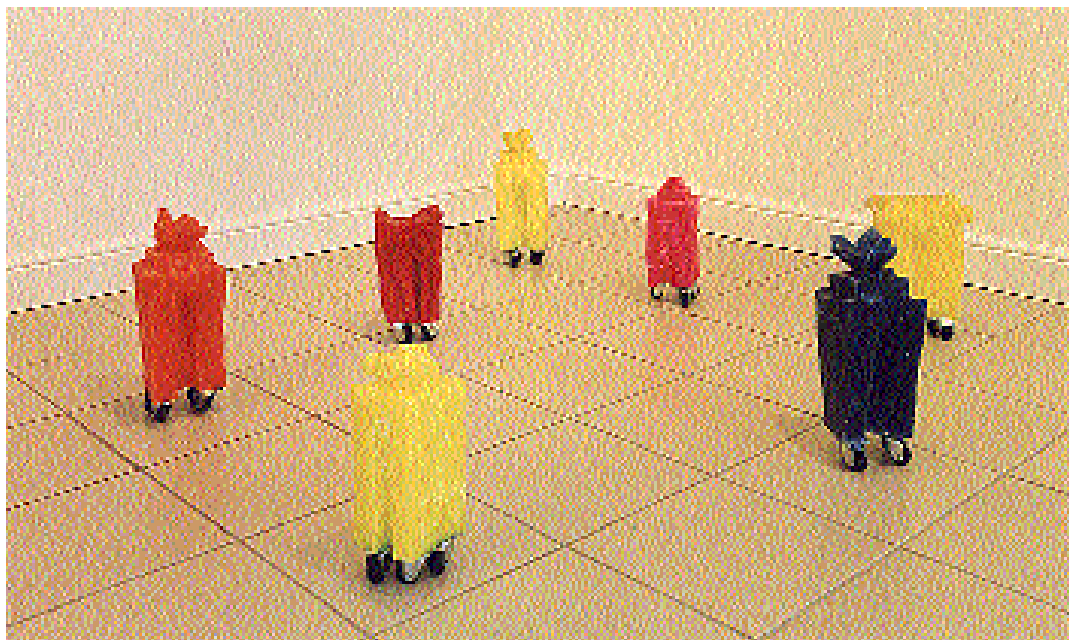
detta avstånd, nu använder många chattandet och mejlet i samma syfte. Det finns en risk att avståndet blir för stort och att den verkliga mänskliga kontakten blir lidande.

Recensionerna i detta nummer har även de en viss tonvikt på teknik. Många pärlor finns att hämta i dessa resonerande texter. Gunilla Hallerstedt för till exempel fram tanken att vissa kulturer hävdar idén att det nya med nödvändighet är bättre än det gamla och en åtföljande risk för historielöshet.

För att illustrera detta har vi vänt oss till Karin Lind som genom sina många scenografiska uppdrag skapat rum som alla har en dubbel karaktär, som är både yttre och inre, faktiska och fiktiva, verkliga och illusoriska.

Vi avrundar med sista delen av Slavoj Zizeks essä "Fantasins sju slöjor", som påbörjades i Divan 1-2/99. Här faller de två sista slöjorna.

*Agnes Mesterton
John Swedenmark
Bengt Warren*

Karin Lind, *Leksaker*, paraffin monterat på hjul, Galleri Argo, 1999.